

**Аналітична записка
за наслідками анкетування аспірантів,
які навчаються на освітньо-науковій програмі доктора філософії
«Філологія (українська мова та література)
у Центральноукраїнському державному університеті
імені Володимира Винниченка,
що проводилося у 2025 році**

Якість вищої освіти є стратегічно важливим показником розвитку науки, культури та суспільства загалом. В умовах інтеграції української освітньої системи в європейський простір підготовка кваліфікованих кадрів стає одним із ключових завдань закладів вищої освіти.

Аналіз результатів опитувань здобувачів освіти, роботодавців дозволяє оцінити ефективність освітнього процесу, виявити його сильні сторони та окреслити шляхи вдосконалення.

Згідно з розпорядженням ВЗЯЦСО ЦДУ ім. В. Винниченка №23 від 14.02.2025 з метою підготовки до акредитації ОНП Філологія (українська мова та література) 24-26 лютого 2025 року було проведено опитування серед здобувачів третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти спеціальності 035 Філологія, роботодавців та стейкхолдерів.

Онлайн-опитування проводилося анонімно за допомогою інформаційного ресурсу LimeSurvey за посиланням «Моніторингові опитування». Під час опитування здобувачам було запропоновано оцінити освітню діяльність викладачів після завершення вивчення дисциплін; висловитися щодо задоволеності якістю освіти за обраною освітньою програмою, реалізації права на вільний вибір навчальних дисциплін та корупційних проявів в освітньому процесі, а також охарактеризувати стан дотримання академічної доброчесності.

Крім цього було проведено анкетування роботодавців та стейкхолдерів щодо задоволеності професійною підготовкою випускників за ОНП та академічною складовою програми.

Опитування відбувалося на добровільній основі та зі збереженням анонімності респондентів.

За результатами опитування надійшли анкети від 8 із 8 осіб, які складають 100% контингенту здобувачів ОНП, та 9 роботодавців та стейкхолдерів.

I. В аналітичній записці узагальнюються результати опитувань щодо реалізації освітньої програми, представлена оцінка її відповідності очікуванням студентів, викладачів та роботодавців, а також формулюються рекомендації для підвищення якості навчального процесу.

1. Вибір дисциплін: можливості та очікування студентів

Аналіз опитувань здобувачів освіти продемонстрував, що 100% респондентів задоволені кількістю запропонованих дисциплін, що свідчить про збалансованість навчального плану. Основним критерієм вибору дисциплін є їхня практична користь у майбутній професійній діяльності (100%), тоді як авторитет викладача вплинув лише на 25% респондентів.

Інформування студентів про вибіркові дисципліни здійснюється ефективно: 88% респондентів отримують інформацію через інтернет-ресурси

університету, серед них 50% – завдяки зустрічам із викладачами кафедр. Водночас рекомендації студентів, які вже вивчали дисципліну, не мали значного впливу (0%), що може свідчити про необхідність активнішого залучення студентської спільноти до презентації власного досвіду навчання.

100% респондентів висловили задоволеність процедурою вибору дисциплін, що підтверджує прозорість і демократичність цього процесу.

2. Академічна доброчесність як основа якісної освіти

Університет демонструє високі стандарти академічної доброчесності, що підтверджується результатами опитування аспірантів. 100% респондентів знайомі з відповідними нормативними документами, а також не стикалися з випадками академічної недоброчесності у процесі навчання.

Основними заходами боротьби з недоброчесністю студенти називають проведення роз'яснювальних бесід (88%), незарахування оцінки за нечесну роботу (88%) та повторне проходження дисципліни (75%). Важливо, що жоден аспірант не підтримує санкційних заходів, як-от відрахування за порушення академічної доброчесності, що вказує на пріоритет превентивного підходу.

Значною перевагою навчального середовища є висока внутрішня мотивація студентів: 100% респондентів зазначили, що вони дотримуються академічної доброчесності, оскільки навчаються для себе, а не через зовнішній примус.

3. Корупція в освітньому процесі: погляд здобувачів

Проблема корупції в закладах вищої освіти є однією з гострих у сучасному українському суспільстві. Опитування студентів показало, що 100% респондентів особисто не стикалися з випадками корупції під час навчання, що свідчить про ефективну антикорупційну політику університету.

86% студентів вважають, що головна відповідальність за боротьбу з корупцією покладається на адміністрацію університету, що підкреслює важливість прозорих управлінських процесів. Основними причинами корупційних проявів респонденти назвали знецінення освіти (57%) та низьку мотивацію студентів до навчання (43%).

При цьому 71% студентів вважають, що основною причиною «купівлі» оцінок є бажання отримати результат без докладання зусиль. Університет повинен продовжувати впроваджувати механізми боротьби з такими проявами, зокрема через підвищення мотивації до навчання та контроль якості знань.

4. Задоволеність якістю освіти здобувачів та стейкхолдерів

Опитування аспірантів засвідчило високий рівень задоволеності навчальною програмою: 100% респондентів вважають, що перелік дисциплін є достатнім для їхньої професійної підготовки, а 88% відзначають чітку логіку викладання навчальних курсів.

Рівень викладання отримав позитивні відгуки: 100% аспірантів вважають, що викладачі доступно пояснюють матеріал, толерантні у ставленні до студентів та орієнтуються на практичне застосування знань.

Матеріально-технічне забезпечення університету оцінене у 4,9 бала з 5 можливих, що свідчить про високий рівень оснащення навчального процесу. 100% аспірантів позитивно оцінили організацію дистанційного навчання.

Усі аспіранти висловили загальне задоволення якістю освіти. У відповідях на відкриті питання залишено коментарі: «Все влаштовує», «Все подобається», що ще раз підтверджує позитивне сприйняття навчального процесу.

Роботодавці одноставно це підтвердили: якість підготовки випускників оцінена як висока у 100% випадків. Цей показник не лише свідчить про довіру до університету, а й підкреслює його здатність забезпечувати ринок праці конкурентоспроможними спеціалістами. 89% роботодавців висловили високий рівень зацікавленості у прийомі випускників на роботу, а решта 11% – рівень вище середнього. Це означає, що освітня програма успішно адаптована до реальних потреб професійного середовища.

Випускники цього закладу вже зайняли гідні позиції в багатьох установах: 56% респондентів зазначили, що в їхніх організаціях працює понад 10 випускників ЦДУ ім. В. Винниченка, а 44% мають у своєму штаті до 5 фахівців. Це є показником стабільної співпраці між університетом і потенційними роботодавцями.

Ще одним важливим результатом стало те, що 56% роботодавців не вважають необхідним додаткове навчання випускників, адже вони вже володіють достатнім рівнем знань і навичок для успішної роботи. Лише 22% опитаних вказали на потребу в проходженні курсів, які пов'язані із специфікою їхньої організації, що є звичною практикою для будь-якої професійної сфери.

Якщо ж оцінювати конкретні навички випускників, то найвищий бал (5.0) було присвоєно рівню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці, що є беззаперечним свідченням їхньої адаптованості до сучасних викликів. Також найвищий показник (5.0) отримали такі характеристики, як знання професійної етики та ведення ділової документації, що особливо важливо для роботи в освітніх і наукових установах.

Не менш важливим питанням є те, чи готові роботодавці продовжувати співпрацю з університетом. 100% респондентів заявили, що планують залучати його випускників у майбутньому, а також готові рекомендувати їх своїм колегам та партнерам. Усі опитані підтвердили готовність надавати бази для проходження виробничої практики студентами, що ще раз засвідчує їхню зацікавленість у підготовці кадрів.

5. Висновки та рекомендації

Результати опитувань підтверджують, що освітньо-наукова програма «Філологія (українська мова та література)» ефективно відповідає сучасним вимогам та очікуванням стейкхолдерів. Основні позитивні аспекти навчального процесу включають високу якість викладання, прозорість процедури вибору дисциплін, дотримання академічної доброчесності та конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Для подальшого вдосконалення освітнього процесу сформовано рекомендації:

- 1. Розширення застосування цифрових технологій** у викладанні, особливо в дисциплінах, де їх частота використання є нижчою.
- 2. Активізація міждисциплінарної співпраці** та інтеграція сучасних підходів до вивчення філологічних дисциплін.
- 3. Залучення студентів до популяризації вибіркових дисциплін** шляхом створення презентаційних матеріалів та обміну досвідом.

4. Підтримка та розширення механізмів запобігання корупції через підвищення прозорості оцінювання та мотивації студентів до навчання.
5. Забезпечення практичного навчання через співпрацю з роботодавцями та проходження стажувань у професійному середовищі.

II. Окремий блок опитувань стосувався викладання навчальних дисциплін, які реалізують ОК освітньо-наукової програми «Філологія (українська мова та література)». За результатами опитування надійшли анкети від 8 із 8 осіб, які складають 100 % контингенту здобувачів ОНП, котрі оцінили організацію вивчення 7 дисциплін.

1. Загальна характеристика опитувань

Участь в опитуваннях взяли здобувачі вищої освіти, які вивчають такі дисципліни:

- Методологія філологічних досліджень (професор Михида С. П.) (5 респондентів);
- Філософія та методологія науки (професор Харченко Ю. В.) (7 респондентів);
- Системологічна теорія літературного твору (професор Клочек Г. Д.) (5 респондентів);
- Методичні аспекти викладання української мови та літератури в ЗВО (професор Ковтюх С. Л.) (4 респонденти);
- Комунікативна лінгвістика (доцент Демешко І. М.) (3 респонденти);
- Академічна англійська мова (професор Фока М. В.) (6 респондентів);
- Інформаційні технології в науці (доцент Абрамова О. В.) (2 респонденти).

2. Відвідуваність занять

100% респондентів зазначили, що відвідали понад 90% занять з відповідних дисциплін. Це свідчить про високу зацікавленість студентів у навчальному процесі та ефективну організацію викладання.

3. Використання онлайн-ресурсів та цифрових технологій

Викладачі активно використовували онлайн-платформи та мультимедійні засоби:

- Методологія філологічних досліджень: 60% – дуже часто, 40% – часто.
- Філософія та методологія науки: 71% – дуже часто, 29% – часто.
- Системологічна теорія літературного твору: 60% – дуже часто, 40% – часто.
- Методичні аспекти викладання: 25% – дуже часто, 75% – часто.
- Комунікативна лінгвістика: 67% – дуже часто, 33% – часто.
- Академічна англійська мова: 50% – дуже часто, 50% – часто.
- Інформаційні технології в науці: 50% – дуже часто, 50% – часто.

4. Інтерактивні методи навчання

У більшості дисциплін викладачі застосовували інтерактивні методи (мозковий штурм, кейс-методи, дискусії). 100% респондентів зазначили, що такі методи використовувалися в дисциплінах: «Методичні аспекти викладання», «Комунікативна лінгвістика», «Інформаційні технології в науці». В інших

дисциплінах інтерактивні методи застосовувалися дуже часто або за потребою (57–83%).

5. Використання мультимедійних засобів

Викладачі застосовували мультимедійні засоби в усіх дисциплінах, однак їхня частота різниться:

- Філософія та методологія науки: 43% – дуже часто, 57% – часто.
- Системологічна теорія літературного твору: 20% – дуже часто, 80% – часто.
- Методичні аспекти викладання: 25% – дуже часто, 75% – часто.
- Академічна англійська мова: 50% – дуже часто, 33% – часто, 17% – інколи.
- Інформаційні технології в науці: 100% – дуже часто.

Це демонструє можливості вдосконалення ОНП. Використання мультимедійних технологій є ефективним у більшості дисциплін, тож у дисциплінах «Системологічна теорія літературного твору» та «Методичні аспекти викладання» варто збільшити частоту їх застосування.

6. Виконання самостійної роботи

100% респондентів зазначили, що під час виконання самостійної роботи вони використовували отримані під час занять знання. Викладачі чітко формулювали вимоги до самостійних завдань у 100% випадків. Завжди була можливість консультацій з викладачами (83–100% залежно від дисципліни). Це вказує на те, що рівень методичного супроводу студентів є високим. Важливо й надалі підтримувати подібний формат організації навчального процесу.

7. Оцінка викладання

100% респондентів підтвердили, що викладачі доступно пояснюють матеріал і коментують складні моменти. 100% відзначили толерантне та коректне ставлення викладачів до студентів. Навчальні матеріали подавалися у контексті майбутньої професійної діяльності у 100% випадків. Це є важливим підтвердженням ефективності кадрового потенціалу університету.

8. Висновки

- Здобувачі освіти демонструють високу мотивацію до навчання (100% відвідуваність занять).
- Онлайн-ресурси активно застосовуються, але їх частота використання в окремих дисциплінах є меншою.
- Інтерактивні методи викладання використовуються часто, але є потенціал для їх розширення.
- Мультимедійні засоби навчання ефективно інтегровані в освітній процес.
- Рівень методичного супроводу є високим, викладачі чітко формулюють вимоги до завдань.
- Викладачі забезпечують високу якість пояснення матеріалу та сприяють професійній підготовці студентів.

Отже, в цілому навчальний процес у межах освітньо-наукової програми «Філологія (українська мова та література)» є високоефективним і перспективним, а реалізація визначених рекомендацій та шляхів розвитку сприятиме ще більшій відповідності сучасним освітнім стандартам та вимогам ринку праці.